

Kokkuvõtte teemal: Mesinduse alustamine algajaile. Tarude ehitus. Mesilas perede soetamine. Kevad tööd mesilas (praktiline). Kärgede ehitus,perede laiendamine (praktiline). Mesilaste haigused ning nende ennetamine. Hilisemad tööd mesilas (teoreetiline)

**Aeg ja koht: Ida-Viru Mummu Seltsi mesinike õppe- ja teabepäev
Eret Lahti mesilas, Udria külas, Vaivara vallas, Ida-Virumaal,
14.05.2011.a.**

Lektor: Eret Laht, Lektorileping PR7-1.4-52

Mesinduse alustamine algajaile.

- Soov õppida- juba enne mesilaste soetamist peaks tutvuma teooriaga ja võimalusel külastama mesilat.
- Algkapitali leidmine- mesindusega tegelemise alustamine nõuab algul küllaltki suuri kulusi (400-600 eurot).
- Pole allergiline mesilaste torgetele. Vastuvõtlikkust mesilasmürgile määratakse mürgitaluvustesiga (RAST-testiga) või nahatestiga. Kuigi tundlikuks osunud inimesel ei pruugi allergia välja kujuneda, võib ka immuunne organism mõnedel tingimustel tormiliselt reageerida. (Kurb kogemus olemas).
- On jaksu raskuste tõstmiseks. Täislastis meekorpused ja magasinid on rasked, kuid abivahendeid kasutades saab tassimist märgatavalt kergendada.
- Võimalus peresid vaatamas käia. Vastavalt vajadusele 2-4 korda kuus. Ühe pere kohta aastas 10-30 tundi. Kui mesindusega tegeleda hobikorras (1-2 taru) tuleb ikkagi aega leida nii peresid vaatamas käimiseks kui ka kärjeraamide ettevalmistamiseks.
- Pind mesindustarvete hoidmiseks. Mõne taruga alustajal ei ole spetsiaalset mesindushoonet, kuid mesindusinventari hoidmiseks on vajalik ruumi olemasolu.

Tarude ehitus.

Tutvuti abikaasa ehitatud 22-raamilise Eesti lamavtaruga. Tarud on ehitatud kõrgemad, st peale saab panna täisraami (kahe poolraami) kõrguse magasinini ja kahe lennuavaga – üks ees ning teisene taga.

Esimene lennulaud on tehtud „ülesklapitav“ ning lennuava piiraja saab panna suveks lennulauale üles selleks valmistatud sahtlisse, et sügisel ei peaks kaugelt otsima.

Taru sisse esiküljele on tehtud kärjeraamide hoidja (kolm tuge- mõlemal pool nurkades ja keskel), mis teeb üksi mesidamise mugavamaks. Vajadusel saab käest ära panna 2 kõrge (keskmisele toele toetuvad kärjed mõlemalt poolt).

Kui tagumine lennulaud pole kasutuses, saab selle asetada katuse all paiknevale kohale.

Katuse hoidmiseks on kasutatud antennikaablit – see on tugevam (jäigem) ning katust sulgedes ei jää taru ja katuse vahele. Taru katusealune on ehitatud nii tihedaks, et sealt ei pääseks sisse herilased ja võõrad mesilased. Soojustusmaterjalina on kasutatud penoplasti.

Pildid

4270087 – ”kokku klapitav” lennulaud

4270088 – tagumine lennulaud

4270089 – taru on tehtud kõrgem (ei pea kasutama vahevööd)

4270091 – esiküljel eesnurkadesse ja keskele on pandud toed (3), mille vajadusel raam(d) panna, nõöri asemel on kasutatud antenni kaablit

4270092 – üleval katuse ääres on koht tagumisele lennulauale

Mesilas perede soetamine.

Mesilasi võib osta peredena või sülemitena.

Kõige otstarbekam on osta üle talve elanud mesilaperesid kevadel, aprillis või mai algul. Seda peret on võimalik enne ostu lahti võtta ja hinnata. Läbivaatusel hinnatakse pere tugevust, rahulikkust, haudme järgi ka ema kvaliteeti.

Muretseda võib ka sülemeid (mai lõpus-juunis). Keskmise sülem kaalub kolm ja enam kilogrammi. Tuleb jälgida, et sülemis oleks ema.

Algaja mesinik ei peaks korraga liiga palju peresid soetama, aga vale oleks ka üheainsa perega alustada. Peresid võiks olla 2-4. Kui ühe perega midagi juhtub, siis saab abi ülejäänud peredest.

Millised tarud valida

Taru on mesilaspere aastaringne kodu, kus leidub normaalseks arenguks piisav hulk kärgi. On kahte tüüpi tarusid: lamav- ja korpustarud. Lamavtarus toimub laiendamine laiusesse, korpustarus kõrgusesse. Mesiniku töö on füüsiliselt raske ja võimaluse korral peaks iga mesinik seda oma tervise säästmiseks mehhaniseerima. Korpustaru kasutamine on kaasaegses suuresmesinduses ainuõige lahendus. Võrreldes lamavtaruga ei vaja korpustaru nii palju lisainventari ja selle arvel on mesiniku tootmistegevus oluliselt efektiivsem. Kõige esimene töö on kevadel toiduvaru kontrollimine ja põhjade puhastamine. Toiduvaru kontrollitakse mõlemas ühtmoodi, kuid põhjade puhastamine erineb täielikult. Kevadine laiendamine mõlemas tarutüübis erineb. Lamavates lisatakse raame paari kaupa, see on perele hea. Niimoodi ei ole ohtu pere liigseks jahtumiseks. Korpustarus lisatakse terve korpus korraga ning pärast seda ei ole pere vaja pikka aega vaadata. Sülelemise tekkimise ajal tulevad välja korpustaru eelised. Pere on lihtne kontrollida. Emamesilane on tavaliselt eemaldatud paari korpusesse, kuppe on vaja sellisel juhul neist korpustest otsida, enamasti vaadatakse ainult korpuse raamide alumist poolt. Kui seal kupualgeid või kuppe pole, on perega kõik korras. Lamavates võib see kupp olla kus iganes. 22 raami mahutav lamavtaru tuleb seetõttu otsast lõpuni läbi lapata.

Igaüks peab siiski ise otsustama, kas valida lamavtaru või korpustaru.

Kevad tööd mesilas.

Tühjas lamavtarus tehti näitlikult kevadist tarude puhastamist. Lamavtarudes on põhjade puhastamiseks kaks võimalust

a)mesilasi välja tõstmata. Perede kevadise läbivaatuse ajal nihutatakse läbivaadatud raamid taru teise otsa, seejärel kraabitakse taru põhi puhtaks, eemaldatakse tarulangetis (vaha ja taruvaigu jäätmel, surnud mesilased jm.), lennuava ja vahalaua alune pilu suletakse märja riidelapiga. Taru põletatakse seestpoolt üle leeklambiga või gaasipõletiga. Riidelapid eemaldatakse ja kärjed koos mesilastega nihutatakse tagasi.

b)tõstame pere puhtasse desinfitseeritud tarru. Perede ümbertõstmine on töömahukas ja seda saab teha ainult ilusa ilmaga. Tühjaks jäänud taru sisemus kraabitakse hoolega konkspeitli või muu esemega üle, eemaldatakse tarulangetis ja desinfitseeritakse.

Nii lennuavade kui ka põhjade puhastamisel saadud tarulangetis kogutakse kokku ja põletatakse.

Kärgede ehitus, perede laiendamine.

Mesilas vaadati kolme taru:

1. Eelmisel päeval oli laiendatud. Kärjepõhjad olid ilusti üles ehitatud. Laiendamiseks enam ruumi ei ole ning sellele perele tuleb peale panna magasin.
2. Taru mida laiendati. Tarus oli mõlemal pool kattelauga taga päris palju mesilasi. Mõni päev tagasi pandud kärjepõhjad olid üles ehitatud ning ema oli juba ka sinna munenud. Lisati 3 kärjepõhja – 1 vasakule ja 2 paremale katteraami kõrvale. Järgmisena tuleb ka sellesse perre panna magasin.
3. Taru, kuhu oli eelmisel päeval peale pandud täisraamiline magasin. Üles magasinini olid tõstetud talvel peres olnud kärjed (märgitud) ning magasinini alla pandud emalahutusvõre.

Mesilaste haigused ning nende ennetamine.

- Kevadine tarude desinfitseerimine leeklambiga (sellest oli juttu eespool)
- Lubihaua. Lubihaudme tekitajaks on seen. Haigus ilmneb kevadel, kui on jahedad ilmad ja kõrge õhuniiskus. Põhjus võib olla ka pesa liiga kiires laiendamises. Noored vaglad ja nukud muutuvad algul tuhmiks, kuivavad ja muutuvad seejärel riisiterataoliseks moodustisteks. Mesilased tassivad need tarust välja. Ravi on põhiliselt profülaktiline. Haiguse vältimiseks tuleb mesilas pidada tugevaid peresid. Pesad peavad olema soojustatud, küllaldase söödatagavara ja mesila peab paiknema kuivas kohas. Haigestunud pesast tuleb eemaldada hallitanud ja tühjad kärjed, tagada piisav ventilatsioon ning katta pesa soojalt. Haudme arengu lõpul tuleb pere tavaliselt ise haigusega toime.
- Varroalest. Bioloogilist varroatoositõrjet tehakse lesehaudme eemaldamise teel. Kaanetatud lesehaue ahvatleb eriti emaseid lesti. Kõige meelsamini asuvas nad haudmeala keskele paigutatud lesehaudme kärjele. Kui lesehaue on kaanetatud,

eemaldatakse see koos lestadega tarust. Lesehaudmega raamid pannakse tarusse varakevadel ja neid kasutatakse tavaliselt juunikuu lõpuni.

Üheks viimaseks sügiseks tööks on varroalestade tõrje. Enamus varroatoosi preparaate kasutatakse siis, kui hauet enam ei ole või välistemperatuur on mõni soojakraad. Oluline on just haudme puudumine kuna siis on ravimite mõju kõige parem. Kui peres on aga kinnishauet siis jäävad need varroalestad ellu kes on kinnishaudme all peidus. Praegusel ajal on seni kasutatud palju Apistani, mis peaks tarus olema 30 päeva ja eemaldatakse enne talve. Kuna Apistani on varroalestade eemaldamiseks kasutatud aastaid, pole ta enam efektiivne, sest varroalestad on ta suhtes resistentsed. Paljud mesinikud kasutavad varroalestade tõrjeks orgaanilisi happeid – sipelghapet ja oblikhapet. Soovitav on iga 2 aasta tagant ravimit vahetada, sest muidu tekib varroalestal ravimi suhtes resistentsus ja me ei saa loodetud tulemust

Hilisemad tööd mesilas

Sülemlemise tõkestamine

Selleks ettenähtud võtteid on mitu ja ainult ühe peale lootma jääda pole mingi lahendus. Oluliselt vähendab pere sülemlemistungi emade korrapärane vahetamine ja pesaruumi suuruse õigeaegne reguleerimine. Kuna sülemlemise bioloogiliseks aluseks on tingimatu paljunemisrefleks, siis seda täielikult välistada pole võimalik.

Mesilaspere, kuhu on tekkinud toitepiimaga emakupud on otsustanud paljuneda sülemlemise teel ning teda ümber veenda on võimatu. Tõstame üks või rohkem raame kaanetatud haudmega, kus asuvad emakupud teise tarru enne hoolega vaadates, et ema ei oleks. Peale seda kõrvaldame kõik emakupud, mis jäid tarru. Sulgeme taru ja viime ta uuele kohale. Selle taru kohale tõstame uue, kuhu asetame kupu ja kinnishaudmega raamid. Lisame ülesehitatud raame. Lennumesilased lendavad endisele kohale s.t. uude tarru.

Emalahutusvõre ja vahelaua kasutamine

Sülemite äralennu vältimiseks võib kasutada ka emalahutusvõre varustatud vahelauda. Perede arengu perioodil on peresid laiendatud vastavalt vajadusele. Sülemlemiseelsel perioodil tuleb kontrollida kärgede ülesehitamist umbes 5-7 päevaste vahedega. Kui kunstkärgi ehitatakse halvasti tuleb ema vahelauaga eraldada

nn. taru taskuossa. Kümne päeva pärast kaob põhiperes avashaue ja pere tegeleb meekorjega. Põhiperre jätame ühe kaanetatud emakupu, millest pere kasvatab endale noore ema. Noore ema paaritumise korral võib jätta vana ema taskuossa, eraldatuna abiemana. Vahelauas olev emalahutusvõre kaetud ava tuleb kindlalt sulgeda ja avada taskuosa lendla.

Magasinide pealepanek

Magasini võib peale panna juba siis kui mesilased pesas katavad magasinini laiuselt kärgi. Kui magasin on mesilasi täis peaks asetama vahele teise magasinini. Kui üks magasin on kaanetatud mett täis, tuleks see tühjaks vurritada ja kaanetatuta magasinini alla panna. Magasinidega „mängides“ on võimalik sülemlemist ära hoida umbes 90% peredest.